

УДК 330

Шевченко Олег

к.е.н. директор Інституту інтернаціоналізації вищої освіти та науки
Київський національний університет технологій та дизайну

ТУРИЗМ В УКРАЇНИ У ПІСЛЯВОЄННИЙ ПЕРІОД: ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Війна Росії проти України примушує багатьох думати, що іноземці до нас тепер не поїдуть ще дуже довго. Однак у світі є багато прикладів, коли після масштабних конфліктів країни швидко відновлювалися та знову вітали гостей [1].

Конфлікт у Боснії та Герцеговині тривав з 1992-1995 рр., проте за офіційними даними, з 1995 року приріст турпотоків у країну складав 24% щорічно. У 2010 році Сараєво було в топ-10 міст для відвідування від путівника Lonely Planet. У 2019 році загальний вклад туризму в економіку Боснії та Герцеговини складав 10,5% [1; 2].

Туризм у Хорватії практично припинився в 1990-х роках під час війни. Однак розвиток рейсів бюджетних авіаліній, дешеве житло, відкриття пляжів і запуск круїзних маршрутів допомогли розвивати туризм пізніше, вже у 2000-і роки. В країну поступово стали надходити іноземні інвестиції, а держава зайнялася промоцією туристичних напрямків за кордоном. Туристичний сезон в країні триває з початку червня до кінця вересня, коли заповнюваність готелів досягає 100%. Раптове зростання туризму суттєво вплинуло на хорватську економіку. Близько десяти мільйонів гостей щорічно приносять суттєві доходи і генерують близько 15% ВВП Хорватії [1;3].

У 1960 році Кіпр став незалежною від Великобританії державою і у наступні роки на острові точився міжетнічний конфлікт між грецькими та

турецькими громадами. У 2004 році південна частина острова була прийнята в ЄС. У 2018 Кіпр році отримав рекордну кількість туристів – 3,8 млн. при населенні в 1,22 млн. жителів. Доля туризму в економіці країни складає близько 18%. У 2021 році приріст турпотoku в пікові місяці складав до 300% порівняно із 2020 роком [1; 4].

У Єгипті у 1967-1970 роках тривала війна, яка була розпочата Єгиптом з метою повернути Синайський півострів, який перед цим захопив Ізраїль в ході Шестиденної війни. У 2019 році країну відвідали майже 15 млн. туристів. Доля туризму в економіці країни – близько 12%. Єгипет розвиває туризм шаленими темпами завдяки історичним пам'яткам та природним особливостям морського узбережжя півострова Синай та провінції Хургада. Тепер мало хто із туристів згадує про те, що в країні велися бойові дії. До Єгипту їдуть відпочити на морі, зазирнути в унікальний підводний світ з коралами та на власні очі побачити всесвітньо відомі піраміди та давній Луксор [1;5].

На туризм в Ізраїлі припадає 6,2% економіки. Найбільш популярні види туризму в цю країну – паломництво, медичний, культурний. У 2019 році країну відвідали 4,5 млн. туристів. Між тим, країна продовжує жити у стані війни із Палестиною. Ізраїльсько-палестинський конфлікт триває десятиліттями – за спірні території. Зараз зберігається висока напруженість між Ізраїлем та палестинцями, які проживають у Східному Єрусалимі, Газі та на Західному березі. На Східний Єрусалим претендують палестинці як на столицю своєї майбутньої держави, на все місто як на свою столицю претендує Ізраїль, що має в цьому питанні підтримку США. Навіть знаючи про те, що в країні триває війна, іноземні туристи охоче їдуть до Ізраїлю: гуляти вулицями давнього біблійного Єрусалиму, куштувати традиційні страви у Тель-Авіві або відновлюватися на курортах Мертвого моря [1;3].

Отже, ця війна значно перебудує всю Українську галузь туризму, і після завершення бойових дій в країні з'являться нові напрямки мандрівок, почнеться

відновлювання внутрішнього туризму. Виросте потреба у відвідуваннях тих місць, які вже стали символами цієї війни. Якщо досі люди подорожували місцями козацької слави – до Холодного Яру, Черкащини, Хортиці, – то скоро до них приєднаються місця нашої нинішньої слави, - Ірпінь, Ворзель, Бородянка та ін [1].

В теперішніх умовах сьогодні вкрай важливо починати створювати подібні туристичні тури та програми, для того, щоб люди розуміли те, що відбулося, і могли на власні очі побачити усі наслідки ворожого вторгнення в Україну. Так, у ДАРТ анонсували створення маршрутів пам'яті: частину зруйнованих окупантами об'єктів збережуть для історії, щоб показати, які злочини вчинила країна-агресор в Україні. Мери міст також будуть відновлювати інфраструктуру так, щоб залишити деякі місця недоторканими. Проте, і не всі види туризму стануть легко доступними. Так, в контексті відпочинку в Україні принаймні на якийсь час доведеться забути про пляжний туризм. Адже на півдні країни триватимуть розмінування [1;3].

Література

1. Війна в Україні - яким буде туризм в країні після завершення бойових дій | РБК-Україна (rbc.ua) <https://travel.rbc.ua/ukr/show/mesta-geroicheskoy-slavy-izmenitsya-turizm-1650880560.html>
2. Лущик М. В. Можливості розвитку пивного туризму в Україні / М. В. Лущик // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2021. - № 4. - С. 121-131.
3. Паньків Н. Є. Вплив культурної спадщини на розвиток туризму в Україні / Н. Є. Паньків, О. М. Гаврилишин // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2021. - № 6(1). - С. 212-124.
4. Саркісян Г. О. Роль і значення стимулювання гастрономічного туризму в структурі розвитку регіональних туристичних ринків України / Г. О. Саркісян // Український журнал прикладної економіки. - 2020. - Т. 5, № 1. - С. 312-320.

5. Теодорович Л. В. Заходи сприяння розвитку туризму в Україні в умовах епідемічних ризиків / Л. В. Теодорович // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2021. - № 2. - С. 179-183.

УДК 330.322.012

Бугас Валерій

к.е.н., професор кафедри смарт-економіки,

Бугас Василь

к.е.н., доцент кафедри управління та смарт-інновацій

Київський національний університет технологій та дизайну

ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ

Мета і завдання. Мета – визначення значення інвестицій в розвитку національної економіки; виявлення факторів, які перешкоджають припливу іноземного капіталу в Україну.

Завдання – визначення основних рішень щодо поліпшення інвестиційного клімату в Україні.

Об'єкт і предмет дослідження. Об'єкт – інвестиції як фактор економічного зростання. Проаналізовано статистичні дані, які відображають обсяг інвестицій в українську економіку.

Предметом дослідження виступають проблеми, що перешкоджають збільшенню інвестицій. Обґрунтовано значущість інвестицій, як фактора соціально-економічного розвитку країни.

Результати дослідження показали, що в економіці будь-якої країни місце і роль інвестицій важко переоцінити. Саме вливання інвестиційних